

EXAMINATION OF THE ACADEMIC STUDIES ON SCHOOL CULTURE PUBLISHED IN TURKEY BETWEEN THE YEARS 2000-2021

^{1,*}Remzi TELLİ, ²Halil TELLİ and ³Cemil KURT

¹MEB Felsefe Grubu Öğretmeni, Okul Müdürü; ²MEB Psikolojik Danışman; ³MEB İlköğretim Matematik Öğretmeni

Received 19th September 2023; Accepted 28th October 2023; Published online 30th November 2023

Abstract

This research aims to examine the academic studies on school culture in Turkey between the years 2000-2021. This research was carried out with a document analysis pattern using qualitative methods. The data of the study were collected using Google Scholar and YÖK National Thesis Center resources. In the searches made using the words "school culture" from these sources, 3 books, 24 articles, 27 master's theses and 7 doctoral theses, which were published between 2000-2021 and matched the criteria of this research, were determined. As a result of the analyzes, it was determined that the most publications were made in 2019, 2021 and 2015, the variables of school culture, teachers and school administrators were used the most in the studies, and the study groups were mainly composed of teachers, school administrators and students. It has been shown that school culture has more than one purpose, different beliefs, knowledge and expectations, school culture is nourished by national and moral values, the most important factor directing school culture is the school principal and school culture should be open to all innovations. It has been concluded that a healthy school culture is vitally important for schools, and that all stakeholders in the school should cooperate in order to create a healthy school culture.

Keywords: School Culture, Teacher, School Administrator, Student, Parent.

INTRODUCTION

Günümüzde çoğunlukla sadece öğretim kurumu olarak algılanan okullar, öğretimle beraber sosyal kazanımların aktarıldığı eğitim ortamları olmakla birlikte geçmişle gelecek arasında kültürel değerleri aktaran en önemli yapılarıdır. Toplumdaki diğer yapılar gibi okulların da kendine has kültürleri vardır. Okullar için gerek içindeki gerekse dışındaki kültürel, ekonomik ve sosyal dengeleri sağlamak en önemli görevlerden biridir. Okullar bireyleri topluma hazırlarken aynı zamanda toplumsal değerleri bireylere aktaran araçlar konumundadır. Okulda bulunan paydaşların alışkanlıkları, davranışları, inançları, anlayışları, yetenek ve değerleri zamanla okulun kültürel yapısıyla birleşmekte ve yeni baştan bir okul kültürünün oluşmasına sebep olmaktadır. Tüm paydaşlar ve okul çevresi tarafından oluşturulan okul kültürü, zaman içinde gerek bünyesindeki bireylerin, gerekse sosyal çevresinin benimsediği toplumsal kültür özelliğini kazanabilmektedir (Şahin, 2004). Okul kültürü; okul üyelerinin eylemlerini, düşüncelerini etkileyebilen ve bunlardan etkilenen okulun kimliğini belirleyen manevi ve maddi öğelerin oluşturduğu bir bütündür (Şimşek, 2003). Okul kültürünü oluşturan temel öğelerini; varsayımlar, normlar, değerler, seremoniler, hikâyeler, konuşulan dil, kahramanlar, adetler, törenler ve semboller oluşturmaktadır (Şahin, 2010). Bu öğeler, okulun kimliğini ve kültürel yapısını diğer eğitim örgütlerinin kimliğinden ve kültürel yapısından ayırmaktadır ve okul içindeki iletişimin, sosyal ilişkilerin, iklimin gelişimi açısından önemlidir. Bir okul kültürünün zayıf ya da güçlü olmasında, okulun çevre ile sosyal iletişiminde ve okulun amaçlarını gerçekleştirmesinde belirleyici olan bu etmenlerdir (Şahin, 2004). Okul kültürünü, sadece somut olmayan kültürel öğeler (okulun temel değerleri, kuralları, gelenek ve görenekler, okula ait hikâyeler, okulun başarısı vs.) olarak

düşünmemek gerekir. Okul kültürü; okulun üyeleri olan yönetici, öğretmenler ve öğrencilerin tutum ve davranışları ile okulun velilerinin okula dair bakış açıları ve katkılarının bileşiminden oluşmaktadır (Şahin, 2010). Toplumun birikiminin gelecek nesillere aktarılmasında okul kültürü önemli bir işleve sahiptir. Bu durum ancak yöneticilerin ve okul üyelerinin değişim ve gelişim anlayışına sahip olmasıyla mümkündür. Okulların kurumsal olarak iyi bir kurum düzenine sahip olabilmeleri için okul üyelerinin ortak değer ve inançlar üzerinde birleşmeleri gerekmektedir. Okul üyeleri toplumun değişik kesimlerinden, alt katmandaki kültürlerden gelmiş değişik tipteki görüş, tecrübe ve geçmiş birikimlere sahip olsalar dahi birlikte çalışırken problemlere birlikte çözüm önerisi sunabilmeli, bazı fikirleri paylaşabilmeli gerek öğrencilerden gerekse birbirlerinden beklenen tavır ve davranışlar üzerinde buluşabilmelidir (Hacıhafızoğlu ve Korkut, 2011). Bunu sağlamak da ancak ortak ve sağlıklı bir okul kültürü ile mümkün olabilmektedir.

Araştırmanın Problemi ve Amacı

Okul kültürü eğitimin niteliğini belirleyen önemli bir faktör olmasına karşın yeterli düzeyde incelenmemiştir. Eğitim kalitesinin artırılabilmesi ve eğitimden beklenen bireysel ve toplumsal faydaların elde edilebilmesi için okul kültürü olgusu daha iyi anlaşılmalıdır. Bu ihtiyaçtan hareketle bu araştırmada Türkiye'de okul kültürü üzerine yapılmış akademik çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma ile; (1) okul kültürünün tanımı, öğeleri ve kapsamı nedir, (2) okul kültürü ile okulun hedefleri arasında nasıl bir ilişki vardır ve (3) okul müdürlerinin ve diğer paydaşların okul kültürünün oluşumuna etkileri nelerdir? sorularına yanıtlar aranmıştır. Okul kültürünü oluşturan faktörlerin ve okul kültürünün paydaşları olan okul müdürlerinin, öğretmenlerin, okul personelinin, öğrencilerin ve velilerin okul kültürünün oluşturulmasındaki rollerinin incelenmesinin alanyazına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Okul Kültürünün Tanımı ve İşlevleri

Okul kültürü, okul kurumunun çalışma şeklini ve yapılan faaliyetlerin sonucunu etkileyen okul kurumunun üyeleri tarafından meydana getirilen örf, inanç, adet ve değer gibi unsurların toplamından oluşur. Okulun amaçlarını ve vizyonunu belirlemede okul kültürünün payı çok büyüktür. Okul kültürü okul yöneticilerine ışık tutan ve bireyler arası ilişkilerin biçimlerini belirleyen en önemli etkenlerin başında gelmektedir. Okulun verimliliğinin ve kalitesinin artmasındaki en önemli etkenlerden bir tanesi okul kültürüdür (Çakır, 2007). Eğitim kurumlarının nasıl bir kültür inşa etmesi gerektiği çok önemlidir. Kültürel unsurlar; eğitim kurumlarının davranışsal bağlantıları, tarihleri, felsefeleri ve aynı yerin kurumsal vizyonu gibi birbirini etkileyen içsel örgütsel faktörleri bir araya getirir (Şahin, 2004). Her insanın doğasından kaynaklanabilen bir kişilik, karakter yapısı nasıl ki farklı özellikte ise her eğitim öğretim kurumunun da kendine has bir kimliği vardır. İşte bu kimlik de o kurumun okul kültürü olarak ifade edilebilmektedir. Kurumun bireyleri arasındaki iletişim okul kültürünün meydana getirilmesinde önemli rol oynar (Robbins ve Coulter, s.62; akt. Demirkol ve Savaş, 2012). Okul kültürü, okulun içinde yaşanan eğitim öğretime dair tüm faaliyetleri içermektedir. Okulun panolarının düzenlenme biçimi, okuldaki asılı resimler, okul üyelerinin birbirleri ile olan iletişim tarzları ve birbirlerine karşı hitap biçimleri, çay araları, okuldaki toplantılar, törenler, okul öğrencilerinin davranış biçimleri okul kültürü ile bilgi vermektedir. Bu nedenden ötürü okulların veriminin ve kalitesinin yüksek olabilmesi için aynı kültürel öğeleri taşıyan okulun tüm üyelerinin okulun geleceği açısından ortak bir okul kültüründe birleşmeleri önemlidir (Seki, 2004).

Okul kültürü; karmaşık bir özelliğe sahip olup, okul müdürü ve öğretmenlerin işbirliği neticesinde ortaya çıkar (Özuyulu, 2021). Eğitim kurumunun gelişmesi için yeni değişimler dile getirilse de eğitim-öğretim kurumlarında olumlu bir kültür yaratılmadıkça okulun gelişimi olası görünmemektedir (Swymer, 1986; akt. Şahin, 2010). Başarılı bir eğitim-öğretim kurumlarında okul kültürünün eğitim öğretim faaliyetlerine katkı sağlayacak nitelikte ve yenilikçi çalışmaları destekleyecek özellikte olması gereklidir (Ateş Kadioğlu, Vatansever ve Bayraktar, 2018). Okul kültürü kavramı, kendi bünyesinde; bilgi, amaç beklenti gibi çok fazla sayıda nitelik barındırır (Ayık ve Ada, 2009). Okul düzeni isteklendirme ve öğrenen öğrenmesinde yön verici rol oynayan algı, düşüncelerin özel bir ögesidir. Okul kurumunun kültürel felsefesi; belli bir değer, inanç ve kültürel öğelere dayanır. Okulun, kültürel felsefesi okulun birlikte hareket etmesini sağlar. Okulun kültürel kurum felsefesi, ortaya konulabilecek olan yeni girişim hareketlerinin destekleyecek şekilde olduğu anda, yapılabilecek olan yeni girişim hareketleri başarılı olur. Yapılabilecek olan her davranış, bir fikre yaslandığı gibi pratikte uygulanabilecek her türlü eğitim öğretim faaliyetlerini de okulun kültürel felsefesine yaslanmamaktadır (Ayık ve Ada, 2009). Okuldaki faaliyetlere katılma sonucunda eğitimciler o okulda nasıl hareket edeceklerini, o okulun ne değişik bir karakteri olduğunu, hangi ortak hedeflere sahip olduklarını anlarlar. Okul iklimini daha iyi kanıksayan ve bu ortama uyum sağlayan eğitimciler içinde daha mutlu ve başarılı olur (John, 1999: 1037; akt. Ayık ve Ada, 2009). İyi yönetilen okullar sağlam bir okul kültürüne sahip olabilirler. Bir okul kültüründe akademik başarının yakalanması için her şeyden önce disiplin

ön planda tutmalıdır (John, 1999, 1037; akt. Ayık ve Ada, 2009). Okul kültürünün oluşturulabilmesinde öğretmen becerisi, müfredatın düzenli olarak güncellenebilmesi, eğitim ve öğretim kurumunun sürekli olarak kendini geliştirebilmesi, toplum okul işbirliğinin olabilmesi ile mümkündür. Okullar bağlı buldukları yasa ve yönetmeliklerin yanı sıra toplumun değer yargıları ve inançları ile birlikte kendine has bir okul kültürüne kavuşurlar (Halsall, 1998; akt. Hacıhafizoğlu ve Korkut, 2011). Okul kültürü; çalışanların kendini okula adanma, güdülenmeleri, iş doyumu, olumlu iletişim, işbirliği gibi olumlu etkenler okul kültürünün olumlu yönde gelişmesinde önemli bir etkene sahiptir (Sarwono, 1990; Nnadozie, 1993; Nystrom, 1993; Doran, 1996, Jones, 1998; Reames, 1997; akt. Şahin, 2004).

Okul kültürü; öğretmen ve öğrencilerin akademik başarılarını artırma, okula karşı güven oluşturabilme, problem ve çatışmaları çözebilme, okula olan bağlılığı sürdürme ve artırma gibi birçok fayda sağlayabilmektedir (Ölmez, 2020). Okul kültürü, yönetici ve öğretmenler arasındaki samimi bir uyum sağlanması, öğrencilerin eğitim ve öğretime uyum sağlayabilmesi, velilerin okul idaresine ve okulun öğretmenlerine karşı olumlu tutum ve güven geliştirmeleri için kritik öneme sahiptir (Balyer ve Ertürk, 2021). Pozitif okul kültürü sayesinde okul personelleri arasında çatışmadan kaçınması, birlikteliğin sağlanabilmesi, okul yöneticilerinin özverili çalışması, okul personellerinin modern bir bakış açısına sahip olması mümkün olmaktadır. Ayrıca, güçlü bir okul kültürüne sahip okullarda uyumlu bir eğitim-öğretim ortamı, öğrencilerle olumlu bir iletişim ortamı ve kaliteli bir eğitim-öğretim ortamı tesis edilebilmektedir (Şahin, 2010). Okul kültürünün öğrencilerin sosyalleşmesi, yeni davranışlar edinmeleri, akademik başarıları ve verimlilikleri üzerinde de etkileri bulunmaktadır (Türkmen, 2021). Okul kültürünün ülkeye insan kaynağı yetiştirmek, dolayısıyla kültür olarak kendi hedeflerini gerçekleştirerek kültür yapısını devamlı geliştirmek gibi bir özelliği de söz konusudur (Çiçek, 2019).

Okul Kültürünün Kaynakları ve Öğeleri

Okul kültürü, okula ait tüm bireylerin yaşadıkları sosyal çevreye ve okula ait değerlerin bütününden oluşur (Kaysılı, 2019). Her okulun kendine özgü ve içinde ritüel ve gelenekleri barındıran davranış kalıpları ve ahlak kuralları vardır. Okulda zamanla örtük bir şekilde ve sezgisel olarak oluşan yazılı olmayan bu kurallar okul kültürünü oluşturur. Okul kültürünün sağlıklı gelişebilmesi için okuldaki herkesin eğitim öğretim sürecinin her aşamasında kendi ilgi ve becerisine göre destek vermelidir. Sonuç itibarıyla okul kültürü okulda gereken belli bir zaman içerisinde şekillenmiş bir hayat biçimidir. Okulun tarihi yapısı, gelenekleri, okulun çalışanlarının okula katkısı, okul çalışanlarının birbirleriyle olan iletişimleri her okulun kendine ait bir okul kültürünün oluşmasını sağlamıştır. Okul kültürünün diğer bir oluşum şekline baktığımız zaman okuldaki problemlere getirilen çözüm önerileri sonucunda elde edilen birikimlerdir. Okul kültürünün içeriği incelendiğinde; değerler, normlar, inançlar, gelenekler, törenler vb. şeyler okul kültürünün öğeleridir (Kurşun, 2019).

Okul kültürünün yedi ögesi aşağıda açıklanmıştır (Şimşek, 2003):

1. Okulun Sahip Olduğu Değer Yargıları ve İnançları: Okulun değerleri; okulun başarıya istediği arzu ettikleri amaçları, okulun yenilikçi olma durumu, kararlı olma durumu,

okulun akademik kalitesi, okul idaresini öngörüsü, okulun vizyonu, okul öğretmenlerinin okula ait tutum ve davranışlarıdır (Şimşek, 2003). Okul çalışanlarının ve okul öğrencilerinin başarılarını belirtmek için ortaya konulan kriterlerdir. Değerler, okul kültürünün oluşumunda önemli rol oynarlar. Okul kültürünün kaynaklarından diğer bir tanesi olan inançlar, toplum tarafından tartışmaya vermeden, olduğu gibi kabul edilen doğrulardır (Öztürk, 2015).

2. Okulun tarihi geçmişi: Okulun geçmişiyle alakalı okul bireylerin tutum ve davranışlarına yön veren değerler, inançlar, değerler, örgütü açıklaya çalışan; hikâyeler, mitler, normlar, gelenek ve görenek gibi unsurlardır (Topcu, 2019).
3. Okulun geçmiş kültüründe yer alan temel hikâyeler ve mitler: Okulun geçmişe ait olay ve olgularını aktarılması neticesinde ortaya çıkan kültürel taşıyıcı vasıta görevi üstlenebilen öğelerdir (Özdemir, 2006). Okula ait, okulla ilgili bireylerin yaşamlarıyla alakalı bir kesitlerini oluşturan hikâyeler okul kültürünün önemli unsurlarındandır. Mitler okul kültürü bakımından değerlendirildiğinde geçmişteki yaşantıların gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemli yer tutar. Hikâyeler geçmişte yaşanmış veya yaşanma imkânı olabilen olaylardır. Mitler, yer ve zaman belirtilerek insanların yaşamlarında okula ait hikâyelerden oluşurlar. Daha masalcı bir anlatımı olan birden fazla olayı basit bir şekilde ele alarak açık hale getirebilen örgütlerin başarısını anlatırlar (Topcu, 2019).
4. Okulun kültürel normları: Norm genel olarak belli bir durum karşısında uygun görülen ya da uygun görülmeyen etmenlerdir. Okulun kültürel normları ya da kuralları okul bireylerinin davranışlarını okula ait tutum ve davranışlarına yön veren etkenlerdir. Normlar insanların karşılaştıkları durum ya da olaylar karşısında tutum ve davranışlarına çeki düzen verir. Okulun kültürel kuralları ya da normları okulun düzen ve disiplinin oluşturulmasında önemli bir paya sahiptir (Topcu, 2019). Değerlere bağlı olarak gelişen normlar; içerisinde duygu, değer, gelenek, tutum gibi kavramları barındıran sözlü kurallar bütünüdür (Dursun, 2019).
5. Okulda düzenlenen törenler, müsabakalar, yarışmalar: Okulun kültürel öğelerinden olan İstiklal marşı törenleri, saygı duruşu, belli dönemlerde haftalık vs. şeklinde kutlama törenleri, futbol turnuvaları, yarışmalar bunun gibi sportif, sanatsal ve kültürel öğeleri içerisinde barındırır (Şahin, 2013).
6. Okulun gelenek ve görenekleri: Okulun bir kültürel öğe olarak oluşturduğu değerlerin, normların, törenlerin, çalışanların iletişim tarzlarının, hikâyelerin, mitlerin ve benzeri öğelerin toplamıdır (Özdemir, 2006).
7. Okulun başarısının duyurulmasında rol oynayan kahramanlar veya okul çalışanları: Bunlar okulun inanç ve değerlerini kendi kişilik ve karakterlerine sirayet ettiren birer rol modellerdir (Öztürk, 2015). Kahramanlar, okulun birer simgesidirler, kurumların temelini oluştururlar ve okul kültürünün gücünü ve kuvvetini temsil ederler. Yaptıkları özverili çalışmaları ve başarılı katkılarından dolayı okulun önemli sembolleri arasındadırlar (Topcu, 2019).

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni ve Modeli

Araştırma nitel bir araştırma deseni içerisinde doküman analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Doküman analizi,

hedeflenen dokümanlara ulaşma, bu dokümanların orijinal olup olmadığını kontrol etme, elde edilen verileri anlayarak inceleme ve bu verileri kullanma sürecidir (Kıral, 2020). Bu çalışmada Türkiye’de okul kültürü üzerine 2000-2021 yılları arasında yazılmış olantoplam 61 bilimsel çalışma incelenmiştir. Bunların 3’ü kitap, 24’ü makale, 27’si yüksek lisans tezi ve 7’si de doktora tezidir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada incelenen 61 çalışma aşağıda listelenmiştir (Tablo 1). Tabloda çalışmaların yazarları, türleri, konuları, inceledikleri değişkenler ve çalışma grupları hakkındaki bilgiler verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, Google Akademi ve YÖK Ulusal Tez Merkezi arama motorlarına “okul kültürü” kelimeleri yazılarak yapılan aramalar neticesinde elde edilen sonuçlardan 2000 ila 2021 yılları arasında yayımlanmış olan akademik çalışmaların seçilmesiyle oluşturulmuştur. Akademik yayın kriterlerine uyduğu belirlenen 61 yayın tespit edilmiştir. Bu 61 yayın türlerine, yayın yıllarına, değişkenlerine, çalışma gruplarına ve konularına göre incelenmiş ve analiz edilmiştir. Bu çalışmaların elde ettikleri bulgular da incelenmiş ve bu bulgulardan öne çıkanlar tespit edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1’de gösterilen ve bu çalışma kapsamında incelenmiş olan 61 araştırmanın büyük oranda yüksek lisans tezlerinden (%44,3) ve hakemli dergilerde yayımlanmış olan makalelerden (%39,3) oluştuğu anlaşılmaktadır. Doktora tezlerinin oranı %11,5 iken kitapların oranı ise %4,9 olarak bulunmuştur. İncelenen araştırmaların yayımlandıkları yıllara bakıldığında, araştırmaların sırasıyla en fazla 2019 (%18,0), 2021 (%13,1), 2015 (%11,5), 2010 (%9,8) ve 2014 (%8,2) yıllarında yayımlandıkları tespit edilmiştir. 2007 yılında 3, 2003, 2004, 2009, 2012, 2016 ve 2020 yıllarında ikişer ve 2005, 2008, 2011, 2013, 2017 ve 2018 yıllarında ise birer araştırma yayımlanmış olduğu saptanmıştır. İncelenen araştırmalarda kullanılan değişkenler incelendiğinde sırasıyla en fazla okul kültürü (%37), öğretmen (%27) ve okul yöneticisi (%20) değişkenlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Öğrenci değişkeninin kullanım oranı %8 ve demografik değişkenlerin oranı ise %4 olarak bulunmuştur. İncelenen araştırmalarda kullanılan çalışma gruplarının ağırlıklı olarak öğretmenlerden (%41), okul yöneticilerinden (%30) ve öğrencilerden (%17) oluştuğu anlaşılmaktadır. Bunların dışında, sınırlı sayıda araştırma çalışmada çalışma grubu olarak veli, müfettiş, yazar ve akademik çalışmaların da kullanıldığı gözlemlenmiştir.

İncelenen araştırmaların elde ettikleri bulguları incelendiğinde; birden çok tanımı yapılabilsede dahi okul kültürü; başta okul müdürü olmak üzere okulun tüm paydaşlarının (yöneticiler, öğretmenler, okulun diğer çalışanları, öğrenciler, veliler ve okulun yakın çevresi) katkılarıyla oluşan ve bu paydaşların eylemlerini, düşüncelerini, tutum ve davranışlarını etkileyebilen ve bunlardan etkilenebilen manevi ve maddi öğelerin oluşturduğu bir bütün olarak tanımlanmıştır (Şimşek, 2003; Kaysılı, 2019). Okul kültürü, öğretim kurumlarının kendilerine özgü kimlikleri olarak da tanımlanmıştır (Demirkol ve Savaş, 2012). Her okulun kendine has bir kültürel yapısı vardır. Okul kültürü sürekli bir devinim halindedir.

Tablo 1. İncelenen Çalışmaların Yazarları, Türü, Konusu, Değişkenleri ve Çalışma Grubu

No	Yazarlar	Türü	Konusu	Değişkenler	Çalışma Grubu
1	Taymaz, (2003)	Kitap	İlköğretim ve ortaöğretim okulu müdürleri için okul yönetimi	Eğitim Öğretim Sistemi Okul Yönetimi	Öğretmen Öğrenci Okul Müdürü
2	Güçlü,(2014)	Kitap	Okul Kültüründe Değişimin Yönetimi	Okul Yöneticilerinin Öğretimsel ve Kültürel Liderlik Rollerini Güçlü ve Etkili Okul Kültürü	Okul Müdürü
3	Topcu, (2019)	Kitap	Okul İklimi ve Okul Kültürü	Okul Kültürü	Eğitim Öğretim Kurumu
4	Şahin,(2004)	Makale	Okul Müdürü ve Öğretmenler ile Okulun Bazı Özellikleri Açısından Okul Kültürü Üzerine Bir Değerlendirme	Okul Kültürünün Öğeleri Kültür Öğeleri Kültürün İşlevi	Öğretmen Okul Müdürü
5	Arslan, Kuru ve Satıcı (2005).	Makale	İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarındaki Örgüt Kültürünün Karşılaştırılması.	Öğretmenlerin Algıları Görev Yaptıkları Okuldaki Kültüre Katkı Durumları	Öğretmen
6	Özdemir, (2006)	Makale	Okul Kültürünün Oluşturulması Ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen Ve Onlarda Gözlenen Davranışlar	Beklenen Davranış Gözlenen Davranış	Müfettiş
7	Ada ve Ayık (2008)	Makale	İlköğretim Okullarında Okul Kültürü	Yönetici ve Öğretmen Algıları Okul Kültürü	Okul müdürü Öğretmen
8	Aslan, Özer, Ağıroğlu, Bakır (2009)	Makale	Okul Kültürüne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri.	Okul öğretmenleri ile okul Yöneticilerinin Görüşleri Okul Kültürüne Etkileri	Okul Yöneticisi Öğretmen
9	Ayık ve Ada (2009)	Makale	İlköğretim Okullarında Oluşturulan Okul Kültürü İle Okulların Etkililiği Arasındaki İlişki	Okul Kültürü Etkili Okul	Okul Müdürü Öğretmen
10	Sezgin, (2010)	Makale	Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığının Bir Yordayıcısı Olarak Okul Kültürü	Örgütsel Bağlılık Okul Kültürü	Öğretmen
11	Şahin, (2010)	Makale	İlköğretim okulu yöneticilerinin kişiler arası iletişim becerileri ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişki	İletişim Becerileri Yönetim Stratejileri	Okul Müdürü Öğretmen
12	Şahin Fırat, (2010)	Makale	Okul Müdürü ve Öğretmenlerin Okul Kültürü ile Değer Sistemlerine İlişkin Algıları	Okul Kültürüne Yönelik Algı, Değerler Sistemi	Öğretmen Okul Müdürü
13	Şahin, (2010)	Makale	Okul Kültürünün Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi	Öğretmenlerin Bireysel Özellikleri Okulun Kültürel Özellikleri	Öğretmen Okul Müdürü
14	Hacıhafizoğlu ve Korkut. (2011)	Makale	Öğretmenlerin Okul Kültürünü Algılama Düzeyleri:Bükçekmece Örneği	Öğretmen ve Müdürlerin Algıları Kurum Kültürü	Öğretmen ve Okul Müdürü
15	Demirkol Savaş (2012)	Makale	Okul Müdürlerinin Örgüt Kültürü Algılarının İncelenmesi	Okul Müdürü Algısı Demografik Değişkenler	Okul Müdürleri
16	Şahin, (2013)	Makale	Okul Kültürünün Bir Ögesi Olarak Okul Törenleri	Okul Kültürü Öğeleri Okul Törenleri	Öğretmen Öğrenci
17	Coşkun, (2014)	Makale	Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	Özel Eğitim Engel Durumları (Okulla ilgili durum) Örgütsel İletişim	Üniversiteler
18	Ayık ve Fidan (2014)	Makale	İlköğretim Kurumlarında Örgütsel İletişim İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Okul Kültürü	Öğretmen
19	Akan (2014)	Makale	Öğretmen algılarına Göre İlk ve Ortaokul yöneticilerinin Demokratik Tutumları ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Okul Müdürlüğünün Demokratik Tutumu Öğretmen Algısı	Öğretmen
20	Bülbül, Türkmenoğlu (2015)	Makale	Okul Yöneticilerinin Göreve Geliş Biçimlerinin Okul Kültürüne Yansımaları	Okul Yöneticilik Sınav Şekli Okul Kültürü	Okul Müdürü
21	Çetin, Güven, (2015)	Makale	Lider Öğretmenlerin Okul Kültürüne Etkileri	Lider Öğretmen Özelliği Okul Kültürü	Okul Müdürü Öğretmen
22	Karadağ, Özdemir (2015).	Makale	Okul Kültürünün Oluşturulması ve Geliştirilmesine İlişkin Okul Müdürü Görüşleri	Okul Müdürü Görüşleri Okul Kültürünün Güçlü Zayıf Yönleri	Okul Müdürü
23	Subaşı, Okumuş, (2017)	Makale	Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması	Durum Çalışması, Durum, Araştırma Yöntemi	Yazarlar
24	Ateş Kadioğlu, Vatansever Bayraktar (2018)	Makale	Sınıf Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algısı İle İş Doyumu Arasındaki İlişki	Cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mezun olunan fakülte, okuldaki toplam hizmet süresi, meslekteki hizmet süresi, kurumdaki istihdam şekli	Öğretmen
25	Çalışkan, Kaptın, Sağlam, (2018)	Makale	Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi	Değerler Eğitimi İnsan Gelişimi Toplum Yapısı	Değerler Eğitimi Üzerine Lisansüstü Çalışmalar
26	Bozkurt, Çoban, Özdemir, (2021)	Makale	Liderlik, Okul Kültürü, Kolektif, Yeterlik, Akademik, Öz – Yeterlik ve Sosyo- Ekonomik Düzeyin Öğrenci Başarısına Etkisi	Öğretimsel Liderlik, Okul Kültürü ve Öğrenci Başarısı	Öğretmen Öğrenci
27	Balyer, Ertürk, (2021)	Makale	Okul Yöneticilerinin Örgütsel Güven Algıları ile Okul Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Örgütsel Güven, Demografik değişkenler(cinsiyet, yaş, kıdem, çalışılan okul türü ve eğitim durumu)	Okul müdürü
28	Seki, (2004)	Yüksek Lisans Tezi	Okulların Güçlü Okul Kültürüne Sahip Olma Düzeyleri	Başarı Göstergeleri Güçlü Okul Kültürü	Okul Müdürü

..... Continued

29	Çakır (2007)	Yüksek Lisans Tezi	İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Örgütsel bağlılık Düzeyi Okul Kültürü	Öğretmen
30	Altıntop (2010)	Yüksek Lisans Tezi	İlköğretim okulu Öğretmenlerinin Değişime Karşı Tepkileri ile Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki	Öğretmenlerin Değişime Karşı Tepkileri Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki	Öğretmen
31	Şahin, (2010)	Yüksek Lisans Tezi	İlköğretim Okulu Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencileri, Öğretmenleri ve Velilerin Okulla İlgili Görüş Ve Beklentileri	Öğrenci, Veli ve Öğretmen Görüş ve Beklentisi Okul	Öğrenci Veli Öğretmen
32	Lal, (2012)	Yüksek Lisans Tezi	İlköğretim Okulu Müdürlerinin İletişim Becerileri İle Okul Kültürü Arasındaki İlişkiler	İletişim Becerileri Öğretmen Algıları Okul Kültürü	Okul Müdürü Öğretmen Öğretmen
33	Öztürk, (2015)	Yüksek Lisans Tezi	Eğitim Örgütlerinde Okul Kültürü ve Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişki	Örgütsel Bağlılık Okul Kültürü	Müdür Yardımcısı
34	Maral, (2015)	Yüksek Lisans Tezi	İlkokul Ve Ortaokul Müdür Yardımcılarının Örgütsel Bağlılıklarının Bir Yordayıcısı Olarak Okul Kültürü	Okul Kültürü Okul Kültürü	Okul Müdürleri
35	Aktaş (2015)	Yüksek Lisans Tezi	Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin Demokratik Okul Kültür Oluşturmada, Okul Meclisi Projesine Karşı Tutumlarının İncelenmesi	Okul Meclisi	
36	Sertel, (2016)	Yüksek Lisans Tezi	Okullarda Örgüt Kültürünün Öğretmenlerin İş Motivasyonu Etkisi	Örgüt Kültürü, Cinsiyet, Yaş, Eğitim düzeyi, Mesleki, Kıdem,	Öğretmen
37	Atay (2016)	Yüksek Lisans Tezi	Mesleki ve Teknik Liselerde Görev Yapan Yöneticilerin Okul Kültürü Algılama Seviyelerinin İncelenmesi	Cinsiyet, medeni hal, istihdam şekli, kurum türü, yaş, eğitim düzey	Öğretmen
38	Dursun (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Müdürlerinin Paternalist Liderlik Davranışlarının Okul Kültürü Oluşturmadaki Etkisi	Öğretmenlerin Paternalist Liderlik Özelliği Okul Kültürü	Öğretmen
39	Çiçek (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Zincir Okullarda Okul Müdürlerinin Okul Kültürü Üzerine Düşünceleri	Müdür Algısı Kurum Kültürü	Okul Yöneticisi
40	Demir (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Yöneticilerinin Değişimi Uygulama Yeterlilikleri İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Okulun Değişim İhtiyacı Öğretmen Görüşleri	Okul Müdürü Öğretmen
41	Ankaralıoğlu (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Farklı Okul Kademelerinde Görev Yapan Öğretmen Algılarına Göre Yöneticilerin Ruhsal Liderlik Stilinin Okul Kültürüne Etkisi	Yönetici Görüşleri Okul Kültürü	Okul Yöneticisi
42	Güngör, (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Öğretmenlerin Örgütsel Sessizlik Algıları İle Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki	Öğretmenlerin Örgütsel Algıları Okul Kültürü Algıları	Öğretmen
43	Koç, (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Kültürünün Özel Okullarda Ve Devlet Okullarında Çalışan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uygulamalarına Etkisi	Özel Okul Devlet Okulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni	Öğretmen
44	Yıldırım, (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adanmışlığı ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Ortaöğretim Örgütsel Adanmışlık	Öğretmen
45	Yüzer, (2019)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Müdürlerinin Karizmatik Liderlik Özellikleri ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Karizmatik Liderlik Okul Öncesi Öğretmeni	Öğretmen Öğrenci
46	Aliyev (2020)	Yüksek Lisans Tezi	Okul kültürü üzerine yönetici ve öğretmen görüşlerinin nitel bir analizi: Bakü Örneği.	Okul Kültürü Okul Çalışanları Üzerindeki Etkisi	Öğretmen Okul Yöneticisi
47	Ölmez, (2020)	Yüksek Lisans Tezi	Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Okul Kültürü Algılarının İncelenmesi	Okul Kültürü Algısı Öğrenim Durumu	Öğrenci
48	Tatar (2020)	Yüksek Lisans Tezi	Öğretmen Algılarına Göre Müdürlerin Okul Kültürü Oluşturmadaki Rollerine İle Öğretmenlerin Kurumsal Aidiyetleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Okul Müdürü Okul Kültürü	Öğretmen Okul Müdürü
49	Cevar, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Okul kültürü ve kolektif öğretmen yeterliği arasındaki ilişki (Zonguldak ili örneği).	Okul Kültürü Öğretmen Yetkinliği	Okul Yöneticisi
50	Göçer, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Ortaokulu Öğretmenlerinin Okul Kültürü ve Yönetici Desteği Algıları ile Örgütsel Adalet Algıları Arasındaki İlişki: Alanya İlçesi Örneği	Okul Kültürü Okul Kültürü Okul Müdürü Desteği Örgütsel Adalet	Öğretmen
51	Güzel, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Ortaöğretim Kurumlarında Yaşanılan Örgütsel Sessizlik ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki	Örgütsel Sessizlik Okul Kültürü	Öğretmen
52	Karaavcı, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Öğretmenlerin Paylaşılan Liderlik Ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki	Paylaşılan Liderlik Okul Kültürü Algısı	Öğretmen
53	Türkmen, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Kültürünün Okullarda Profesyonel Öğrenme Topluluğu Oluşumunu Yordama Gücü.	Öğrenme Düzeyi Adaptasyon uyumu Eğitim Durumu	Öğretmen Okul Yöneticisi Öğretmen
54	Özuyulu, (2021)	Yüksek Lisans Tezi	Okul Yöneticilerinin Paylaşılan Liderlik Davranışları İle Okul Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Cinsiyet Faktörü	
55	Şimşek, (2003)	Doktora Tezi	Okul Müdürlerinin İletişim Becerileri ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki	İletişim Becerileri Öğretmen Görüşleri	Öğretmen
56	Fırat, (2007)	Doktora Tezi	Okul Kültürü ve Öğretmenlerin Değer Sistemleri	Öğretmenlerin Özellikleri (okuldaki görev süresi, öğretmenlik kıdemi, herhangi bir sendikaya üyelik durumu) Okul Kültürü Gelişimi	Okul Müdürü Öğretmen
57	Kuyumcu, (2007)	Doktora Tezi	İlköğretim Okullarında Okul Kültürü Ve Takım Liderliği (Elazığ İli Örneği)	Takım Liderliği Eğitim Faaliyeti	Okul İdarecisi Öğretmen
58	Akdoğan (2014)	Doktora Tezi	Türkiye'deki Uluslararası Bakalorya PYP Programı Uygulayan Okulların Etkili Okul Özellikleri ve Okul Kültürü Açısından İncelenmesi	Yönetici ve Öğretmen Görüşleri Okul Kültürü	Okul yöneticileri Öğretmen
59	Göldağ, (2015)	Doktora Tezi	Orta Öğretim Kurumlarında Okul Kültürü Yoluyla Değerler Eğitimi	Okul Kültürü Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik ve Cinsiyet Özellikleri	Öğrenci Öğretmen
60	Kaysılı, (2019)	Doktora Tezi	Okul Kültürünü Kuran Pratiklerle Öğrencilerin Sosyokültürel Arka Planlarının Etkileşimi	Öğrenci Davranışları Okul Kültürü	Öğretmen Öğrenci
61	Kurşun, (2019)	Doktora Tezi	Okul Kültürünün Güncellenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması	İş Doyumu Örgütsel Güven İş Motivasyonu Tükenmişlik Düzeyi	Yüksek Lisans/Doktor Tezleri ve Makaleler

Durağan bir yapısı söz konusu değildir. Okul kültürü okulun çalışanları ve okulun dış paydaşları olan okul çevresinin etkileşimi neticesinde sürekli gelişerek kendisini yenileyip gelişmektedir (Aliyev, 2020). Okul kültürünün tarihi üzerine yapılan tartışmalara bakıldığında zaman, okul kültürü kavramı üzerine ilk çalışmaların 1922’lerde başladığı, 1970’li yıllarda çalışmaların yoğunlaştığı, 1980’lerde yoğun çalışmaların devam ettiği, 1990’larda da bu konudaki çalışmalar eğitim öğretimi çerçevesinde varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Okul kültürü oluşturmak oldukça karmaşık bir süreçtir ve kurum içi iletişim okul kültürünün oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kalıcı bir okul kültürü meydana getirilebilme sürecinde okulun tüm paydaşlarının önemli derecede etkili olduğu anlaşılmaktadır (Dursun, 2019). Okul kültürü zaman içerisinde okula ait hikâyeleri oluşturarak zenginleşir (Balyer ve Ertürk, 2021). Okul kültürünün kendini geliştirirken milli kültürden de beslendiği saptanmıştır (Bozkurt vd., 2021). Okul kültürünün öğeleri; varsayımlar, normlar, inançlar, değerler, hikâyeler, seremoniler, konuşulan dil, kahramanlar, adetler, törenler ve semboller olarak belirlenmiştir (Şahin, 2010; Maral 2015). Her okulun kültürünün bir alt öğeleri mevcuttur. Bu alt öğeler okulun kurulduğu andan itibaren okulun üyeleri tarafından işbirliği neticesinde ortaya konulan temel değerlerden oluştuğu tespit edilmiştir (Ada ve Ayık, 2009). Bir okulda okul kültürünün gelişimini ya da yapısını etkileyen faktörler olarak ise okulun vizyonu, misyonu, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik çevre, eğitim öğretimin niteliği velilerin okuldan beklentileri faktörlerine dikkat çekildiği görülmüştür (Aliyev, 2020).

İncelenen çalışmaların okul kültürünün etkilerine ilişkin sonuçları değerlendirildiğinde; bir okuldaki pozitif bir okul kültürünün okulun çehresini olumlu anlamda değiştirdiği, okulun kültürel gelişimine çok büyük bir katkı sağladığı tespit edilmiştir. Dünyada yaşanan değişimlere, gelişmelere, yeniliklere adapte olabilecek bireyler yetiştirebilmenin yolunun sağlam ve güçlü bir okul kültürü ile mümkün olduğu tespit edilmiştir (Çalışkan vd., 2021). Okul kültürünün öğrencilerin öğrenmesinde ve okulun akademik başarısının yükseltilmesinde önemli bir yere sahip olduğu belirlenmiştir (Balyer ve Ertürk, 2021). Okul kültürünün önemli işlevlerinden birisinin de ülkeye insan kaynağı yetiştirmek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çiçek, 2019). Okul kültürü, gelecek kuşaklara eğitim öğretimle ilgili birikimleri aktararak yetişmelerinde katkı sağlamaktadır. Okul kültürünün ayrıca okula yeni başlayan personel ve öğrencilerin okula uyum sürecini kolaylaştırdığı saptanmıştır (Kaysılı, 2019). İncelenen araştırmaların okul kültürünün güçlü ve zayıf yönlerine dikkat çektikleri tespit edilmiştir. Sağlıklı ve güçlü bir okul kültüründe işbirliği ve iletişimin önemli bir yer tuttuğu, diğer taraftan güçlü bir okul kültürünün olmadığı durumlar da ise sağlam bir işbirliğinin olmadığı belirlenmiştir (Şahin, 2010). Karar alma sürecinde demokratik bir yol izlenmesi de okul kültürünün güçlü yönleri arasında sayılmıştır. Sağlıklı bir okul kültürünün olduğu okullarda okul çalışanları okuldaki işleyiş yapısından memnundurlar. Güçlü bir okul kültürünün olduğu okulda çalışanlar birbirlerine karşı şeffaf olurlar. Bir personelin işi yetiştiremediği zamanlarda diğer personeller arkadaşların yardımcı olarak işlerin aksamasını engelleyerek kurumun bütünlüğünün bozulmasını engellemiş olurlar. Diğer yandan zayıf bir okul kültürünün hakim kılındığı bir okulda işbirliği, takım çalışması, motivasyon, işe doyum, okul çalışanları öğrenciler ve veliler arasındaki işbirliği sağlam değildir (Aliyev, 2020). İncelenen çalışmalarda okul kültürü açısından paydaşların oynadıkları rollerle ilgili verilere bakıldığında en

önemli rolün okul müdürüne ayrıldığı belirlenmiştir. Okul müdürlerinin, okul kültürüne yön veren en önemli aktörler oldukları tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin demokratik tutum ve tavırları ile okul kültürünün alt boyutları arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Okul yöneticilerinin sergiledikleri demokratik tutum ve davranışlar okul çalışanlarının tutum ve davranışlarını etkilemektedir (Akan, 2014). Okul kültürünün işlevlerinin bir gereği olarak okul müdürünün bir denetim görevi de vardır. Okul müdürünün kendisini görev yaptığı kurumun bir parçası olarak görerek denetim işlevlerini irca ederken geliştirici bir rol oynaması beklenmektedir. Okul kültürünün şekillenmesinde okul müdürüne üç aşamalı bir sorumluluk yüklenmektedir: Birinci aşamada okul müdürünün okul kültürü kavramını bilmesi gerektiğine; ikinci aşamada, okul müdürünün görev yaptığı okulun nasıl bir kültüre ihtiyacı olduğunu belirlemesi gerektiğine; üçüncü aşamada, okul müdürünün okulun ihtiyaçlarına uygun olarak okul kültürünü şekillendirmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır (Çiçek, 2019). Okul kültürünün geliştirilmesi ve sürdürülmesi açısından öğretmenlerin de okul kültürüne önemli katkıda buldukları ve okul kültürünün oluşturulma sürecinde öğretmenlerin birtakım sorumluluklarının olduğu anlaşılmıştır. Bu sorumluluklara bakıldığında; akademik başarının oluşturulması, öğretmenler arası işbirliğinin sağlanması, görev bilinci ile sorumlulukların yerine getirilmesi olduğu görülmektedir (Ölmez 2020). Velilerinde okul kültürünün gelişiminde önemli rolleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul kültürü okul çalışanlarını ne kadar bağlıyorsa, velileri de o kadar bağlamaktadır. Çünkü bir okul kültürünün gerçekleştirme gereği duyduğu birtakım hedef ve ya da amaçları vardır. Eğer bir okulda velilerin de desteği alınarak bu yapılabiliyorsa o okul kültürü amaçlarını gerçekleştirme noktasında aktif bir şekilde işlediğini gösterir (Aliyev, 2020).

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada Türkiye’de 2000-2021 yılları arasında okul kültürü üzerine yapılmış olan akademik çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında Google Akademik ve YÖK Ulusal Tez Merkezi kaynaklarından erişilen toplam 61 akademik yayın incelenmiştir. Bu yayınların sırasıyla en fazla yüksek lisans tezi, makale, doktora tezi ve kitap türünde olduğu tespit edilmiştir. İncelenen akademik yayınların en fazla 2019, 2021 ve 2015 yıllarında yapıldığı, araştırmalarda en fazla okul kültürü, öğretmen ve okul yöneticisi değişkenlerinin kullanıldığı ve çalışma gruplarının ağırlıklı olarak öğretmenlerden, okul yöneticilerinden ve öğrencilerden oluştuğu tespit edilmiştir. İncelenen yayınlarda okul kültürünün farklı tanımlarının yapıldığı, bununla birlikte okul kültürünün okulun kimliği olmasına ve okul kültürünün oluşmasında başta okul yöneticileri olmak üzere okulun diğer paydaşlarının katılımlarına vurgu yapıldığı gözlemlenmiştir. Bir okulda sağlıklı bir okul kültürünün oluşturulabilmesinin en önemli ve en sağlıklı yolunun okuldaki tüm çalışanlarının işbirliği yapması olduğu saptanmıştır. Bir okulda olumsuz alt faktörlerin olmaması için sağlıklı bir okul kültürüne ihtiyaç olduğunun önemine vurgu yapılmıştır. Okul kültürünün milli kültürden beslenerek geliştiği tespit edilmiştir. Okul kültürünün, okul çalışanları arasında birlik ve beraberliği sağlamada etkili olduğu gibi okulun amaçlarını gerçekleştirmede de önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul kültürü ile okulların etkiliği ve verimliliği arasında pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. İşbirliğine dayalı yönetici, öğretmen işbirliği, mesleki gelişme, meslektaş

desteği gibi olumlu etkenlerin hem sağlıklı bir okul kültürünün oluşmasında hem de verimli bir okul ikliminin oluşmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul müdürlerinin okul kültürünün oluşmasında kritik bir öneme sahip oldukları ve okul müdürlerinin demokratik tutum ve davranışlarının okul kültürünün gelişmesine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanılarak uygulayıcılar ve gelecekteki araştırmalar için şu önerilerde bulunulabilir:

- Okul kültürü okul iklimi ve okulun etkililiği açısından kritik öneme sahip olduğundan okullarda sağlıklı bir okul kültürünün gelişmesi için uygun şartlarını oluşturulması hedeflenmelidir.
- Başta okul müdürleri olmak üzere öğretmen, okul çalışanları, öğrenciler ve veliler okul kültürü ve önemi hakkında eğitilmeli ve sağlıklı bir okul kültürü geliştirme hedefine uygun biçimde yönlendirilmelidirler.
- Sağlık bir okul kültürünün oluşması için okullara rehberlik edilmeli ve okullar program, materyal ve fiziki koşullar açısından desteklenmelidirler.
- Gelecekteki araştırmalar okul kültürü konusuna daha fazla eğilmeli ve bu konuda daha fazla araştırma yapmalıdırlar.
- Gelecekteki araştırmalar hem nicel hem de nitel yöntemleri birlikte kullanan karma araştırmalarla farklı ve geniş örneklem grupları kullanarak okul kültürü olgusunun farklı yönlerini incelemelidirler.

KAYNAKÇA

Ada Ş. & Ayık A. (2008). İlköğretim Okullarında Okul Kültürü. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 16-26.

Ada, A. & Ayık, A. (2009). İlköğretim Okullarında Oluşturulan Okul Kültürü İle Okulların Etkililiği Arasındaki İlişki. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 429- 446.

Akan, D. (2014). Öğretmen Algılarına Göre İlk ve Ortaokul yöneticilerinin Demokratik Tutumları ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2),1-14.

Akdoğan, A. (2014). *Türkiye'deki Uluslararası Bakalorya PYP Programı Uygulayan Okulların Etkili Okul Özellikleri ve Okul Kültürü Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Aktaş, S. (2015). *Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin Demokratik Okul Kültür Oluşturmada, Okul Meclisi Projesine Karşı Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi- Yıldız Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aliyev. R. (2020). *Okul kültürü üzerine yönetici ve öğretmen görüşlerinin nitel bir analizi: Bakü Örneği*. Yüksek lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara.

Altıntop, M. Y. (2010). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Değişime Karşı Tepkileri ile Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Ankaralıoğlu, S. (2019). *Farklı Okul Kademelerinde Görev Yapan Öğretmen Algılarına Göre Yöneticilerin Ruhsal Liderlik Stilinin Okul Kültürüne Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Arslan, H., Kuru, M. & Satici, A. (2005). İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarındaki Örgüt Kültürünün Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 44(44), 449-472.

Aslan, M., Özer, N. & Ağiroğlu-Bakır, A. (2009). Okul Kültürüne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Araştırma. *DergiPark*, 8(1), 268-281.

Atay, H. (2016). *Mesleki ve Teknik Liselerde Görev Yapan Yöneticilerin Okul Kültürü Algılarına Seviyelerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ateş Kadioğlu H. & Vatansever-Bayraktar H. (2018). Sınıf Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algısı İle İş Doyumu Arasındaki İlişki. *İstanbul, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı*, 13(19), 127- 162.

Ayık, A. Fidan M. (2014). İlköğretim Kurumlarında Örgütsel İletişim İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 108-134.

Balyer, A. & Ertürk, J. Z. (2021). Okul Yöneticilerinin Örgütsel Güven Algıları ile Okul Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Dergipark*, 4(1), 67-90.

Bozkurt, S. Çoban, I. & Özdemir, M. (2021). Liderlik, Okul Kültürü, Kolektif, Yeterlik, Akademik, Öz – Yeterlik ve Sosyo- Ekonomik Düzeyin Öğrenci Başarılarına Etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 46(207), 465-482.

Bülbül, M. & Türkmenoğlu, G. (2015). Okul Yöneticilerinin Göreve Geliş Biçimlerinin Okul Kültürüne Yansımaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 527-529.

Cevar, M. (2021). *Okul Kültürü ve Kolektif Öğretmen Yeterliği Arasındaki İlişki (Zonguldak ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Coşkun İ. (2014) Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (2008-2013). *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 375-396.

Çakır, A. (2007). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çalışkan, Z., Kaptın, B. & Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 185-209.

Çetin M, Güven Y. (2015). Lider Öğretmenlerin Okul Kültürüne Etkileri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 1-15.

Çiçek, C. (2019). *Zincir Okullarda Okul Müdürlerinin Okul Kültürü Üzerine Düşünceleri*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

Demir, G. (2019). *Okul Yöneticilerinin Değişimi Uygulama Yeterlilikleri İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Demirkol, A. Y. & Savaş, A.C. (2012). Okul Müdürlerinin Örgüt Kültürü Algılarının İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 259-272.

Dursun, İ. E. (2019). *Okul Müdürlerinin Paternalist Liderlik Davranışlarının Okul Kültürü Oluşturmadaki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim

- Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Fırat N. (2007). *Okul Kültürü ve Öğretmenlerin Değer Sistemleri*. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Göçer, Ö. (2021) Ortaokulu Öğretmenlerinin Okul Kültürü ve Yönetici Desteği Algıları ile Örgütsel Adalet Algıları Arasındaki İlişki: Alanya İlçesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Alanya.
- Göldağ, B. (2015). *Orta Öğretim Kurumlarında Okul Kültürü Yoluyla Değerler Eğitimi*. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Güçlü N. (2014) *Okul Kültüründe Değişimin Yönetimi* (1.Baskı) Ankara: Pegem Akademi, s. 194- 204.
- Güngör, B. (2019). *Öğretmenlerin Örgütsel Sessizlik Algıları İle Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Güzel, F. K. (2021). *Ortaöğretim Kurumlarında Yaşanılan Örgütsel Sessizlik ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Hacıhafızoğlu, Ö. & Korkut, A. (2011). Öğretmenlerin Okul Kültürünün Algılama Düzeyleri: Bükçekmece Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (37), 135-152.
- Karaavcı, M. F. (2021). *Öğretmenlerin Paylaşılan Liderlik ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Karadağ, N. & Özdemir, S. (2015). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Geliştirilmesine İlişkin Okul Müdürü Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Uluslararası Bilim ve Spor Dergisi*, 3(4), 259-273.
- Kaysılı, A. (2019). *Okul Kültürünü Kuran Pratiklerle Öğrencilerin Sosyokültürel Arka Planlarının Etkileşimi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kıral B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 170- 189.
- Koç, A. F. (2019). *Okul Kültürünün Özel Okullarda Ve Devlet Okullarında Çalışan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uygulamalarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Kurşun, A. T. (2019). *Okul Kültürünün Güncellenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuyumcu, M. (2007). *İlköğretim Okullarında Okul Kültürü Ve Takım Liderliği (Elazığ İli Örneği)*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Lal, İ. (2012). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin İletişim Becerileri İle Okul Kültürü Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Maral, S. (2015). *İlkokul ve Ortaokul Müdür Yardımcılarının Örgütsel Bağlılıklarının Bir Yordayıcısı Olarak Okul Kültürü (Yalova İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ölmez, D. (2020). *Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Okul Kültürü Algılarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Özdemir, A. (2006). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Güz*, 4(4), 411-433.
- Öztürk, D. (2015). *Eğitim Örgütlerinde Okul Kültürü ve Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişki (Bahçeli Evler İlçesinde Bir Araştırma)*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özuyulu, A. (2021). *Okul Yöneticilerinin Paylaşılan Liderlik Davranışları İle Okul Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Seki, H. Ö. (2004). *Okulların Güçlü Okul Kültürüne Sahip Olma Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Sertel, G. (2016). *Okullarda Örgüt Kültürünün Öğretmenlerin İş Motivasyonuna Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Pamuk Kale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Sezgin, F. (2010). Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılığının Bir Yordayıcısı Olarak Okul Kültürü. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Derneği Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35(156), 149-156.
- Subaşı M. & Okumuş K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Şahin Fırat, N. (2010). Okul Müdürü ve Öğretmenlerin Okul Kültürü ile Değer Sistemlerine İlişkin Algıları. *Eğitim ve Bilim Derneği Dergisi*, 35(156), 72- 83.
- Şahin, A. (2010). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Kişiler Arası İletişim Becerileri Ve Çatışma Yönetimi Stratejileri Arasındaki İlişki. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(188), 125-143.
- Şahin, M. (2013). Okul Kültürünün Bir Ögesi Olarak Okul Törenleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 199, 169-185.
- Şahin, S. (2004). Okul Müdürü ve Öğretmenler İle Okulun Bazı Özellikleri Açısından Okul Kültürü Üzerine Bir Değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39(39), 458 – 474.
- Şahin, S. (2010). Okul Kültürünün Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Dergi Park*, 9(2), 561–575.
- Şahin, T. (2010). *İlköğretim Okulu Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencileri, Öğretmenleri ve Velilerin Okulla İlgili Görüş ve Beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Şimşek Y. (2003). *Okul Müdürlerinin İletişim Becerileri ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Tatar, O. F. (2020). *Öğretmen Algılarına Göre Müdürlerin Okul Kültürü Oluşturmadaki Rollerine İle Öğretmenlerin Kurumsal Aidiyetleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Taymaz, H. (2003). *İlköğretim ve ortaöğretim okulu müdürleri için okul yönetimi* (3.Baskı) Ankara: Pegem Akademi, 3-5.
- Topcu, İ. (2019). *Okul İklimi ve Okul Kültürü* (1. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık, 113- 124
- Türkmen, M. (2021). *Okul Kültürünün Okullarda Profesyonel Öğrenme Topluluğu Oluşumunu Yordama Gücü*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Yıldırım, E. (2019). *Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adanmışlığı ile Okul Kültürü Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yüzer, B. (2019). *Okul Müdürlerinin Karizmatik Liderlik Özellikleri ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.